

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

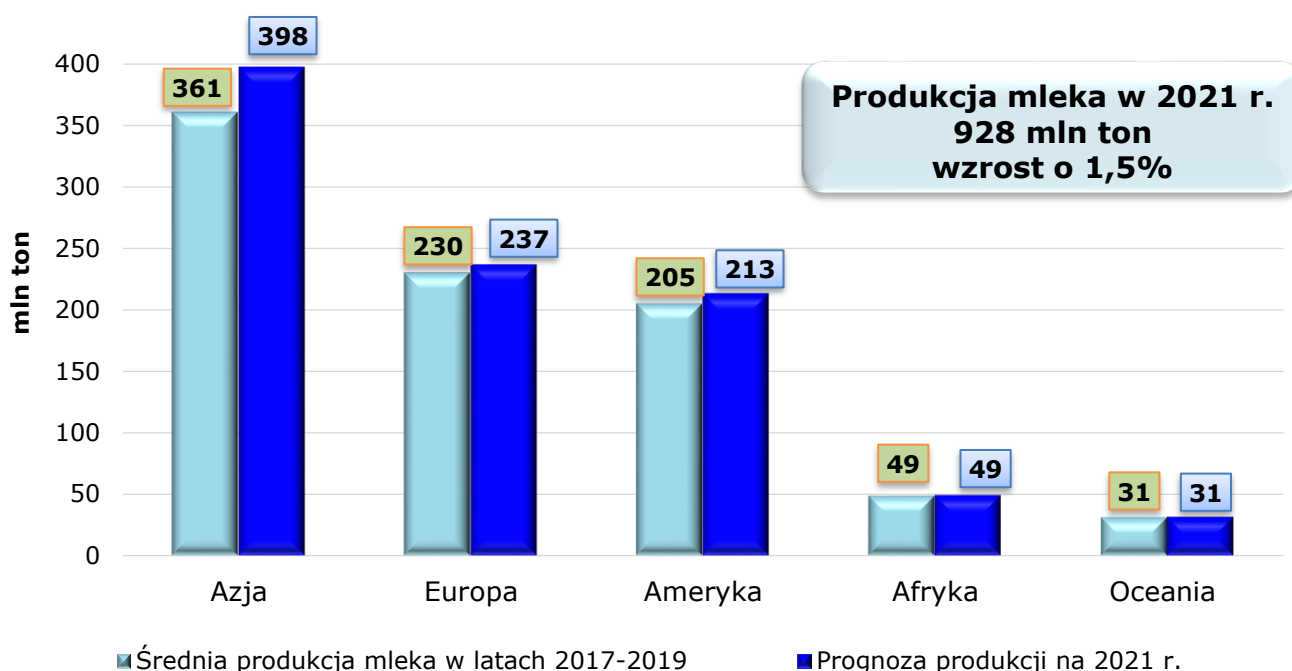
Biuro Analiz i Strategii

Warszawa, 24 stycznia 2022 r.

Rynek mleka i produktów mlecznych

Na rynku globalnym utrzymuje się wzrostowy trend w produkcji mleka. W prognozie przygotowanej przez Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) w listopadzie 2021 r. przewiduje się, że światowa produkcja surowca w 2021 r. osiągnęła poziom ponad 928 mln ton, o 1,5% wyższy niż w 2020 r.

Produkcja mleka na świecie

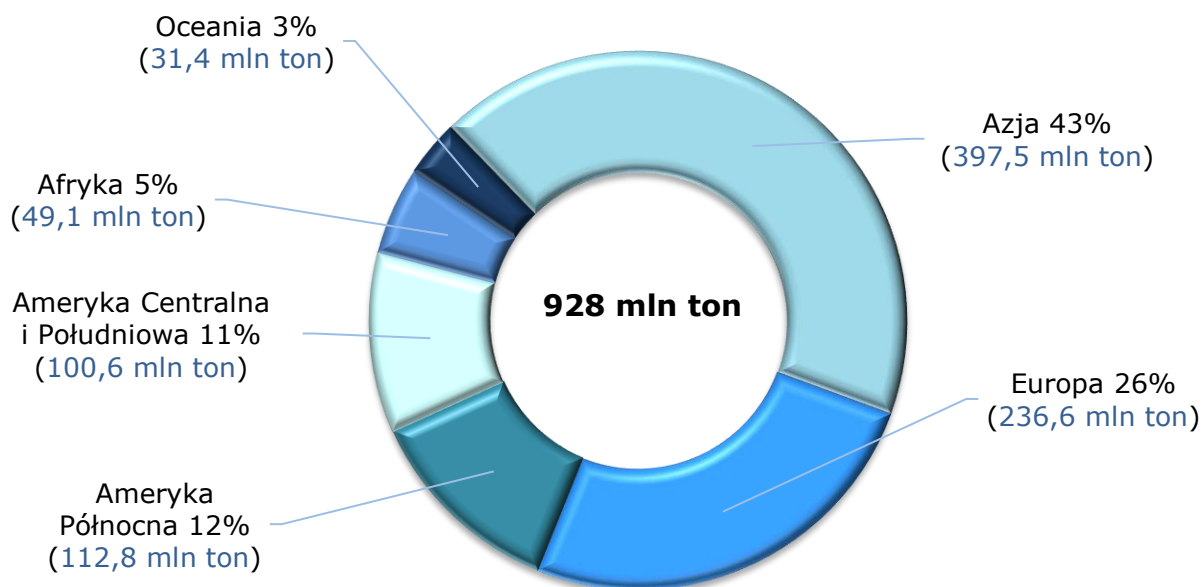

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych FAO: *Food Outlook Biannual Report on Global Food Markets November 2021 – Milk and milk products*.

W największym stopniu zwiększyła się produkcja w Azji (o 2,8%, do 397,5 mln ton). Do 31,4 mln ton, o 1,5%, zwiększyła się również produkcja w Oceanii. W Ameryce Północnej, Środkowej i Południowej łączna produkcja mleka wzrosła o 0,8%, do ponad 213 mln ton. Mniejszy wzrost produkcji prognozowany był w Europie (o 0,3%, do 236,6 mln ton). W Afryce produkcja mleka prawdopodobnie utrzymała się na poziomie roku 2020 i wyniosła 49,1 mln ton¹.

¹ Prognoza FAO – *Food Outlook Biannual report on global food markets November 2021 – Milk and milk products*.

Prognoza światowej produkcji mleka w 2021 r.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych FAO: *Food Outlook Biannual Report on Global Food Markets November 2021 – Milk and milk products*.

Unia Europejska należy do najważniejszych światowych producentów i eksporterów mleka oraz produktów mlecznych. Według krótkoterminowej prognozy Komisji Europejskiej w całym 2021 r. na rynku unijnym nastąpił dalszy, nieznaczny wzrost produkcji mleka. Komisja Europejska szacuje, że w 2021 r. w UE-27 produkcja mleka prawdopodobnie wzrosła o 0,4%, do około 155,4 mln ton. Przewidywany w 2021 r. spadek pogłowia krów w UE-27 (o 0,8% w relacji r/r, do 20,1 mln szt.) mógł zostać zrekompensowany dalszym wzrostem mleczności (o 1,3%, do 7 598 kg/szt.). W konsekwencji unijne dostawy mleka do skupu w całym 2021 r., przy stosunkowo stabilnych dostawach w trzecim kwartale i wyższych dostawach w czwartym kwartale 2021 r., prawdopodobnie wzrosły o 0,3%, do 145,8 mln ton.

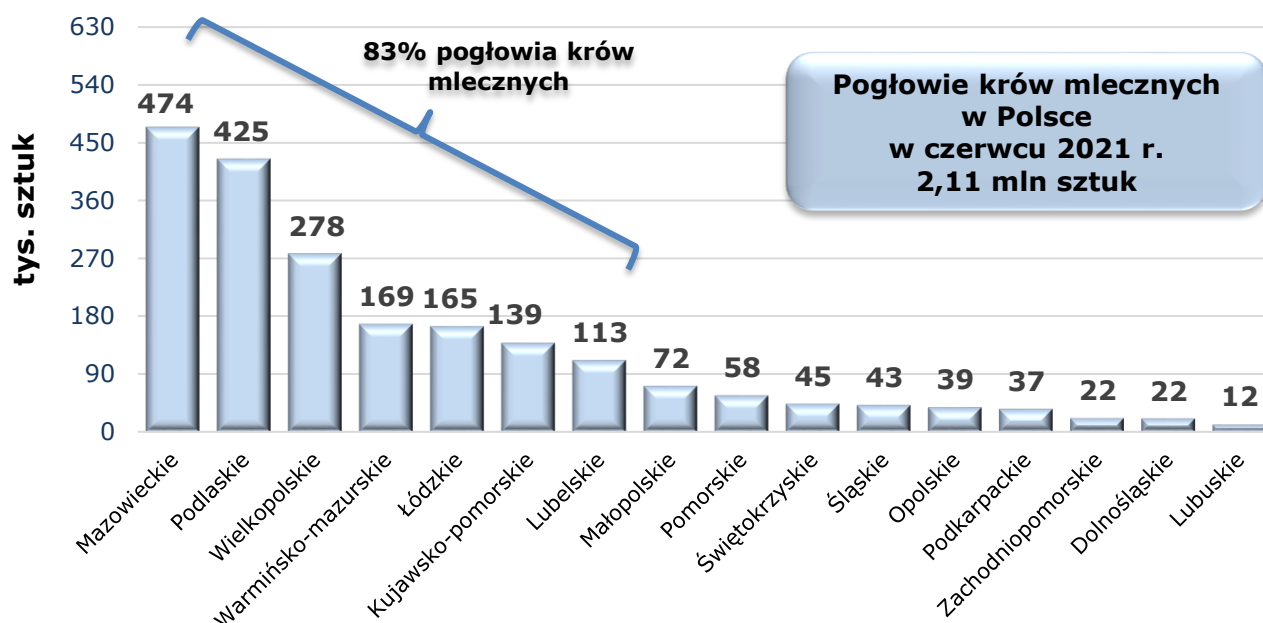
Komisja Europejska prognozuje, że w 2022 r. – przy optymalnych warunkach pogodowych i odbudowie popytu na produkty mleczne – unijna produkcja surowca może wzrosnąć o 0,6%, do 156,3 mln ton².

Polska, po Niemczech i Francji, zajmuje trzecie miejsce wśród krajów UE pod względem wielkości pogłowia krów mlecznych. W połowie 2021 r. pogłowiu krów mlecznych w Polsce

² *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2021, Autumn 2021, Edition No 31.*

uległo obniżeniu. Według danych GUS w czerwcu 2021 r. liczebność stada wyniosła 2 113 tys. szt. i była o 4,8% (o ponad 105 tys. szt.) mniejsza niż w czerwcu 2020 r.³

Pogłowie krów mlecznych w Polsce (stan w czerwcu 2021 r.)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

W okresie jedenastu miesięcy 2021 r. krajowe dostawy mleka do skupu wykazywały miesięczne wahania determinowane zmiennością sezonową. W okresie wiosenno-letnim, wraz ze wzrostem zasobów pasz objętościowych, zwiększa się produkcja i dostawy surowca do przemysłu, natomiast w okresie zimowym poziom produkcji ulega obniżeniu. Według wstępnych danych GUS w okresie styczeń–listopad 2021 r. producenci dostarczyli do podmiotów skupujących 11,1 mld litrów mleka, nieznacznie (o 0,3%) więcej niż przed rokiem.

W Polsce w okresie jedenastu miesięcy 2021 r. krajowy przemysł mleczarski utrzymywał produkcję masła na poziomie nieco niższym niż w porównywalnym okresie 2020 r. Z danych GUS wynika, że w okresie styczeń–listopad 2021 r. wyprodukowano w Polsce 217 tys. ton masła, o około 1% mniej niż przed rokiem. Jednocześnie produkcja odtłuszczonego mleka w proszku była o 2% niższa niż przed rokiem osiągając 144 tys. ton⁴.

W całym 2021 r. struktura produkcji artykułów mleczarskich w Polsce była w znacznym stopniu determinowana sytuacją podaży-popytu na rynku krajowym oraz na rynkach

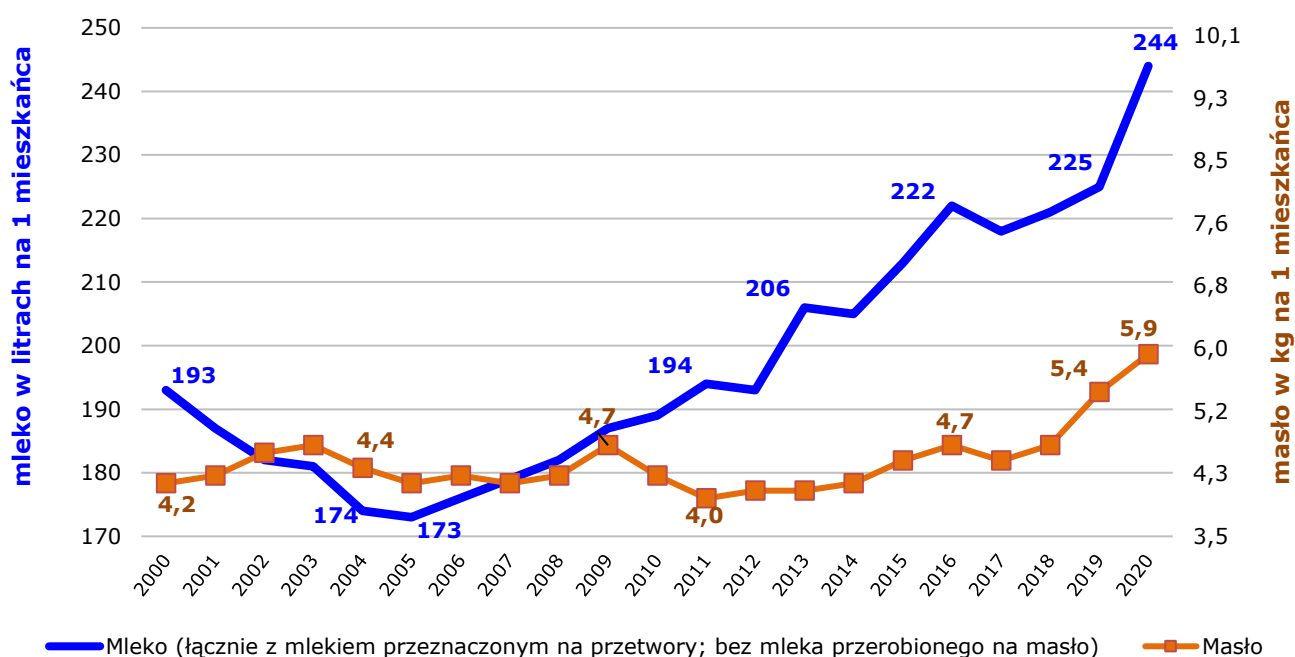
³ Pogłowie bydła według stanu w czerwcu 2021 r., Informacje Sygnalne GUS, data publikacji: 15.09.2021 r.

⁴ Dane GUS – produkcja artykułów mleczarskich w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej.

zagranicznych. Duży wpływ miała rosnąca presja surowcowych i pozasurowcowych kosztów produkcji.

W Polsce notowana jest wzrostowa tendencja w konsumpcji mleka i jego przetworów. Według danych GUS opublikowanych 2 listopada 2021 r. bilansowe spożycie mleka krowiego (łącznie z mlekiem przeznaczonym na przetwory; bez mleka przerobionego na masło) w 2020 r. osiągnęło poziom 244 litrów na mieszkańca i było o 19 litrów większe niż w 2019 r. oraz o 70 litrów większe niż w roku akcesji Polski do UE. W 2020 r. spożycie masła na jednego mieszkańca Polski wyniosło 5,9 kg wobec 5,4 kg w 2019 r. i 4,4 kg w roku 2004.

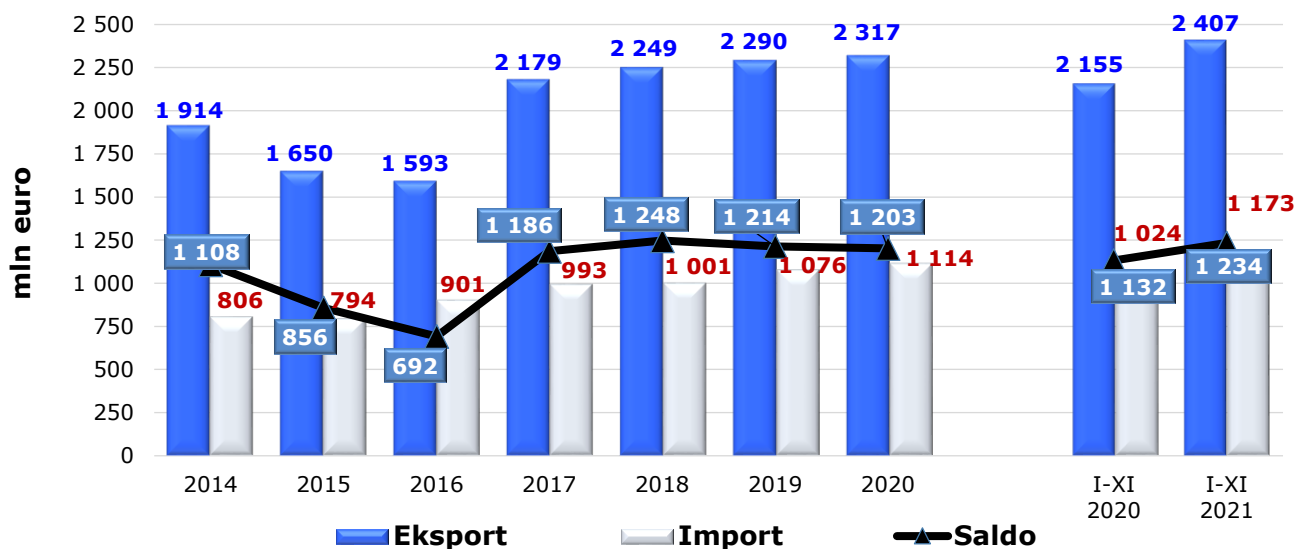
Bilansowe spożycie mleka krowiego i masła

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

W okresie jedenastu miesięcy 2021 r. wpływy branży mleczarskiej z eksportu produktów mlecznych utrzymywały się na poziomie wyższym niż przed rokiem. Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów w okresie styczeń–listopad 2021 r. wartość wywozu produktów mlecznych z Polski wyniosła 2,4 mld euro (11,0 mld zł) i była o 12% wyższa niż w porównywalnym okresie 2020 r. Jednocześnie na import tego asortymentu wydatkowano 1,2 mld euro (5,3 mld zł), o 15% więcej niż w okresie styczeń–listopad 2020 r. Dodatkowo saldo obrotów handlowych artykułami mleczarskimi w okresie jedenastu miesięcy 2021 r. ukształtowało się na poziomie ponad 1,2 mld euro (5,6 mld zł), o 9% wyższym niż w okresie styczeń–listopad 2020 r.

Polski handel zagraniczny produktami mlecznymi*

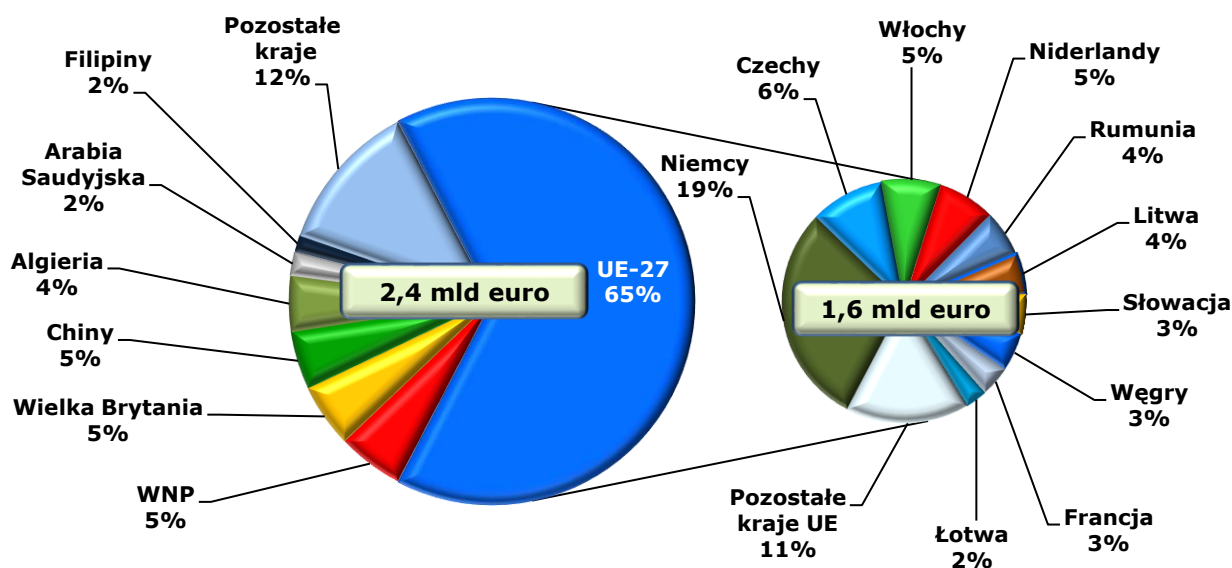

*kody CN 0401-0406, 2105, 3501 10

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, 2021 r. – dane wstępne.

Ponad 65% wpływów z eksportu wygenerowała sprzedaż produktów mlecznych do krajów Unii Europejskiej (1,6 mld euro, wzrost o 17%).

Struktura geograficzna polskiego eksportu produktów mlecznych w okresie styczeń–listopad 2021 r.

*kody CN 0401-0406, 2105, 3501 10

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Głównymi odbiorcami produktów mlecznych na rynku unijnym były: Niemcy (19% wartości – 465 mln euro), Czechy (6% – 154 mln euro), Włochy (5% – 123 mln euro), Niderlandy (5% – 120 mln euro) oraz Rumunia (4% – 97 mln euro).

Udział krajów pozaunijnych (nienależących do WNP) w wywozie produktów mlecznych wyniósł 29%. Wpływy uzyskane z eksportu osiągnęły 708 mln euro, o 5% więcej niż w okresie styczeń–listopad 2020 r. Największy udział w polskim eksporcie miała Wielka Brytania (5% wartości wywozu – 122 mln euro), Chiny (5%, 112 mln euro), Algieria (4% – 107 mln euro), a także Arabia Saudyjska (2% – 45 mln euro).

Udział krajów WNP w wywozie artykułów mleczarskich był niewielki i w okresie styczeń–listopad 2021 r. wyniósł 5%. Łączna wartość wyeksportowanych produktów uległa obniżeniu o 2%, do 126 mln euro. Produkty mleczne eksportowano głównie na Ukrainę (5% wartości wywozu – 110 mln euro)⁵.

Najważniejsze kierunki eksportu produktów mlecznych z Polski

Wyszczególnienie	I-XI 2020	I-XI 2021	zmiana I-XI 2021/ I-XI 2020	udział w I-XI 2020	udział w I-XI 2021
	tys. euro	tys. euro			
Ogółem	2 155 306	2 406 937	12%	100%	100%
UE-27	1 348 868	1 572 515	17%	63%	65%
Kraje pozaunijne, w tym:	806 438	834 421	3%	37%	35%
Kraje pozaunijne (bez WNP)	677 356	708 314	5%	31%	29%
Kraje WNP	129 082	126 107	-2%	6%	5%
Niemcy	445 563	465 104	4%	21%	19%
Czechy	166 867	154 276	-8%	8%	6%
Włochy	104 075	123 402	19%	5%	5%
Wielka Brytania	122 529	121 529	-1%	6%	5%
Niderlandy	113 533	119 516	5%	5%	5%
Chiny	123 662	112 370	-9%	6%	5%
Ukraina	123 756	110 042	-11%	6%	5%
Algieria	93 441	106 603	14%	4%	4%
Rumunia	91 724	96 593	5%	4%	4%
Litwa	88 065	84 850	-4%	4%	4%
Słowacja	86 912	83 405	-4%	4%	3%
Węgry	87 959	80 280	-9%	4%	3%

⁵ Wyniki polskiego handlu zagranicznego produktami mlecznymi dotyczą artykułów o kodach CN 0401–0406, 2105 oraz wybranych produktów z pozycji CN 3501 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

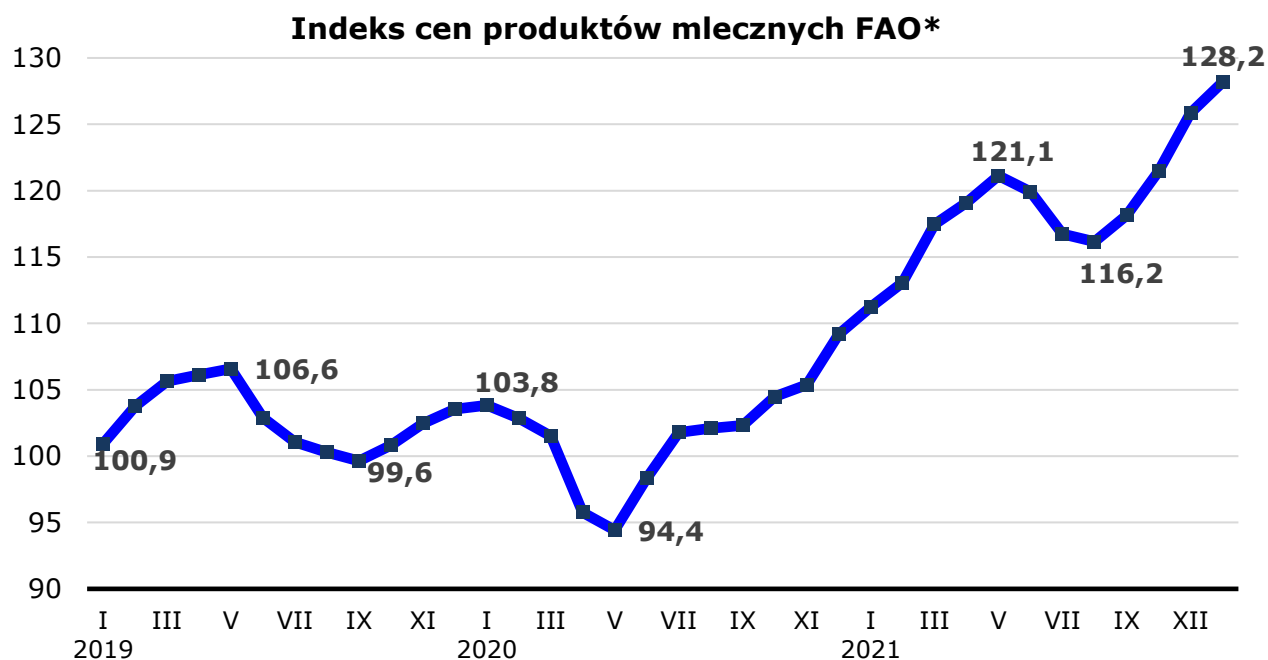
Wyszczególnienie	I-XI 2020	I-XI 2021	zmiana I-XI 2021/ I-XI 2020	udział w I-XI 2020	udział w I-XI 2021
	tys. euro	tys. euro			
Francja	55 305	62 268	13%	3%	3%
Łotwa	38 204	46 292	21%	2%	2%
Arabia Saudyjska	53 479	45 074	-16%	2%	2%
Bułgaria	40 694	44 131	8%	2%	2%
Hiszpania	46 772	41 038	-12%	2%	2%
Filipiny	37 078	33 002	-11%	2%	1%
Dania	33 311	31 385	-6%	2%	1%
Belgia	19 224	27 211	42%	1%	1%
Chorwacja	15 468	21 015	36%	1%	1%
Indonezja	18 508	19 861	7%	1%	1%
Grecja	19 160	19 413	1%	1%	1%
Izrael	24 008	18 942	-21%	1%	1%
Austria	11 724	17 046	45%	1%	1%
Szwecja	14 936	15 631	5%	1%	1%
Wietnam	24 298	14 817	-39%	1%	1%
Serbia	15 011	14 166	-6%	1%	1%
Republika Południowej Afryki	5 777	12 818	122%	0,3%	1%
Libia	20 863	12 572	-40%	1%	1%
Estonia	12 296	12 369	1%	1%	1%

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, 2021 r. – dane wstępne.

Według danych Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa od września 2021 r. notowany jest dynamiczny wzrost indeksu cen produktów mlecznych FAO. W grudniu 2021 r. wskaźnik ten wyniósł średnio 128,2 pkt i był o 2,3 pp. wyższy niż w listopadzie 2021 r. i o 19 pp. wyższy niż w grudniu 2020 r.

Wzrost indeksu cen produktów mlecznych w grudniu 2021 r. był spowodowany wysokim poziomem cen masła oraz odtłuszczonego i pełnego mleka w proszku, w związku z silnym, globalnym popytem importowym, w połączeniu z ograniczonym eksportem, ze względu na spadek produkcji mleka w Europie Zachodniej i Oceanii.

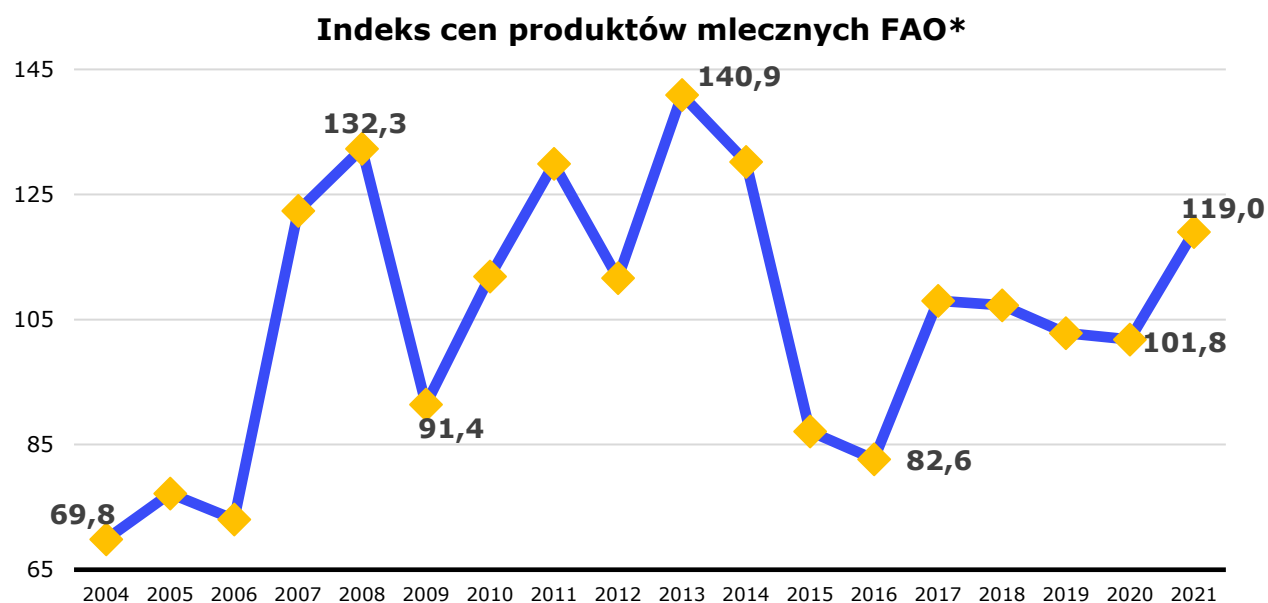
Jednocześnie nieznaczny spadek notowały ceny sera, ze względu na zwiększoną jego produkcję w Europie Zachodniej.

*Wskaźnik cen przetworów mlecznych FAO obliczany na podstawie średnich miesięcznych zmian cen masła, serów, OMP i PMP, ważonych wielkością eksportu, lata 2014-2016=100.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie FAO Food Price Index.

W całym 2021 r. indeks cen produktów mlecznych FAO był o 17,2 pp. wyższy niż w 2020 r. i wyniósł średnio 119,0 pkt. Na wzrost indeksu cen w 2021 r. główny wpływ miał utrzymujący się w ciągu roku popyt importowy, szczególnie ze strony Azji, a także ograniczone dostawy eksportowe od wiodących producentów.

*Wskaźnik cen przetworów mlecznych FAO obliczany na podstawie średnich miesięcznych zmian cen masła, serów, OMP i PMP, ważonych wielkością eksportu, lata 2014-2016=100.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie FAO Food Price Index.

W Polsce w 2021 r. ceny skupu mleka kształtowały się na poziomie wyższym niż przed rokiem. Według danych GUS w grudniu 2021 r. krajowi dostawcy za surowiec przeciętnie uzyskiwali 184,13 zł/hl, o 6% więcej niż miesiąc wcześniej i o 20% więcej niż w grudniu 2020 r.

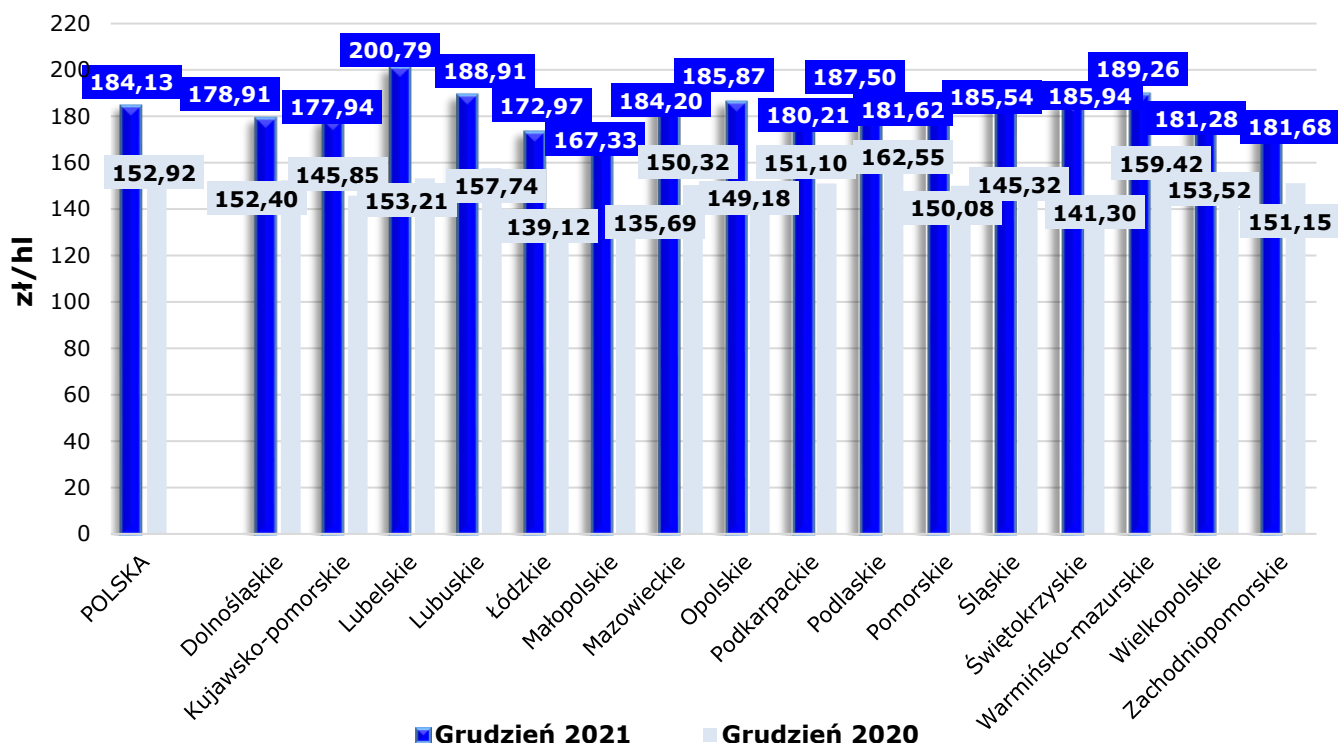
Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

Ceny skupu mleka bez VAT według siedziby producenta

Województwa	w grudniu 2021 r.	Zmiana ceny w %	
	w zł/hl	miesięczna	roczna
POLSKA	184,13	6,0	20,4
Dolnośląskie	178,91	5,1	17,4
Kujawsko-pomorskie	177,94	4,8	22,0
Lubelskie	200,79	14,0	31,1
Lubuskie	188,91	4,6	19,8
Łódzkie	172,97	5,4	24,3
Małopolskie	167,33	6,5	23,3
Mazowieckie	184,20	5,8	22,5
Opolskie	185,87	9,9	24,6
Podkarpackie	180,21	5,3	19,3
Podlaskie	187,50	4,6	15,3
Pomorskie	181,62	6,4	21,0
Śląskie	185,54	10,5	27,7
Świętokrzyskie	185,94	10,8	31,6
Warmińsko-mazurskie	189,26	5,5	18,7
Wielkopolskie	181,28	5,8	18,1
Zachodniopomorskie	181,68	4,0	20,2

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

Ceny skupu mleka w Polsce według województw

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

W 2021 r. średnia krajowa cena skupu mleka, w porównaniu z 2020 r., wzrosła o 14%, do 156,61 zł/hl.

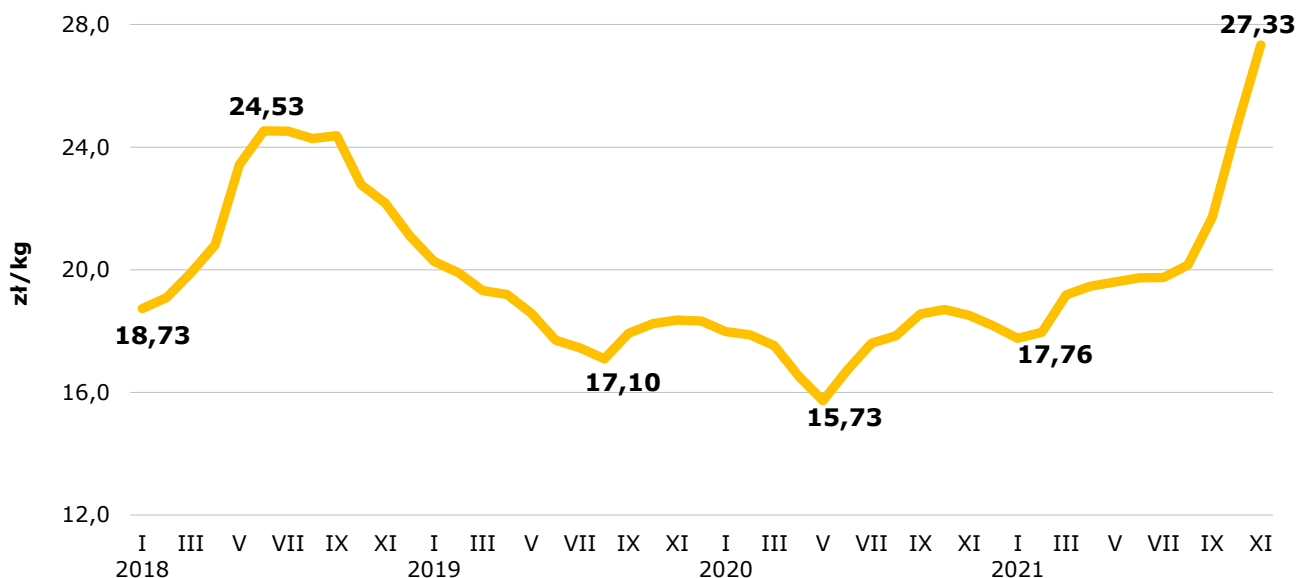
W Polsce poziom cen produktów mlecznych jest w znacznym stopniu uzależniony od kondycji ekonomicznej rynku światowego, a w szczególności rynku wspólnotowego. Na rynku krajowym czynnikami wpływającymi na ceny produktów mlecznych są rosnące ceny surowca, popyt ze strony branży HoReCa oraz popyt zagraniczny. Duże znaczenie mają ponoszone przez producentów pozasurowcowe koszty produkcji, pracy oraz logistyki, które mają przełożenie na ceny w kolejnych ogniwach łańcucha dystrybucji.

Ceny masła w Polsce w trzecim i czwartym kwartale 2021 r., podobnie jak na rynkach największych światowych eksporterów, wykazywały wzrost. Czynniki, które oddziaływały pro wzrostowo na notowania cen masła w Polsce, były silny popyt importowy ze strony Chin, a także ograniczona podaż masła na rynku unijnym.

W listopadzie 2021 r. za masło w blokach producenci uzyskiwali 27,33 zł/kg, o 11% więcej niż przed miesiącem. Jednocześnie masło było o 48% droższe niż rok wcześniej⁶.

⁶ Ceny produktów mlecznych w listopadzie 2021 r. – wg danych GUS (z VAT), w grudniu 2021 r. – ceny (z VAT) obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych ZSRIR MRiRW.

Krajowe ceny zbytu masła w blokach (z VAT)

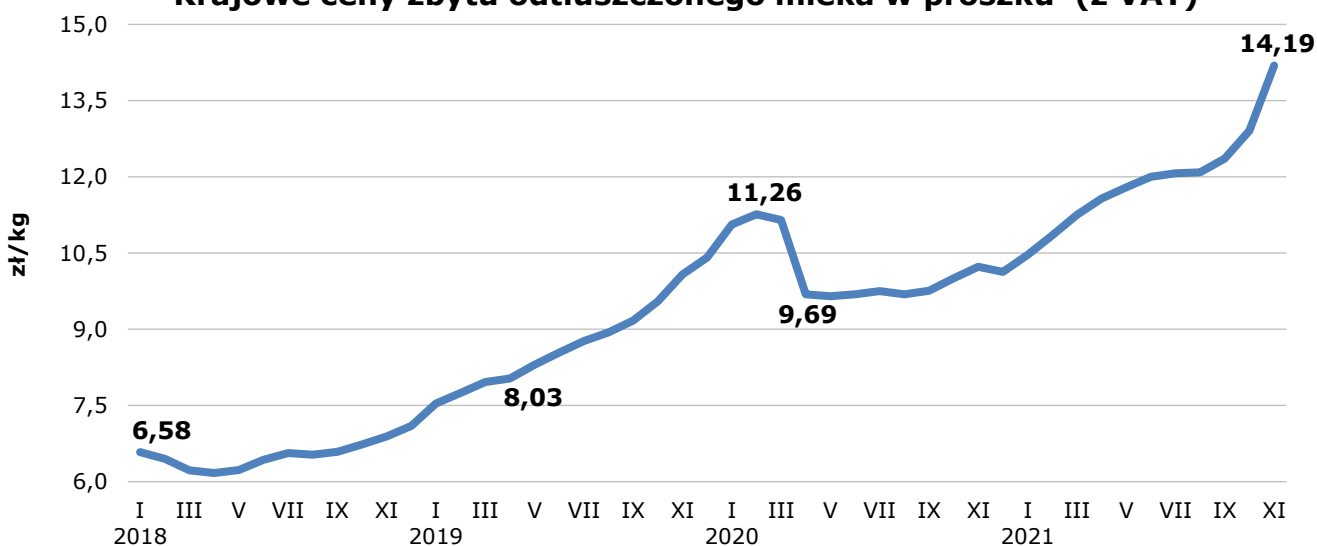

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

W grudniu 2021 r. notowano dalszy, dynamiczny wzrost cen masła. Według danych ZSRIR MRiRW przeciętna cena masła w blokach wyniosła 27,53 zł/kg z VAT i była o 6,5% wyższa niż w listopadzie 2021 r. i o 74% wyższa niż w grudniu 2020 r.

W Polsce od początku 2021 r. ceny zbytu OMP wykazywały wzrost, zapoczątkowany w 2020 r. Według danych GUS w listopadzie 2021 r. producenci za ten rodzaj proszku mlecznego uzyskiwali 14,19 zł/kg, o 10% więcej niż w październiku 2021 r. i o 39% więcej niż w listopadzie 2020 r.

Krajowe ceny zbytu odtłuszczonego mleka w proszku (z VAT)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

W grudniu 2021 r. kontynuowana była wzrostowa tendencja cen OMP. W zakładach mleczarskich objętych monitoringiem ZSRIR MRiRW średnia cena OMP wyniosła 14,89 zł/kg (z VAT) i była o 11% wyższa niż miesiąc wcześniej i o 48% wyższa niż w grudniu 2020 r.

Opracowano w Wydziale Analiz Rynkowych Biura Analiz i Strategii KOWR⁷.

⁷ Analiza została opracowana na podstawie aktualnej wiedzy. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie ponosi odpowiedzialności za decyzje ekonomiczne podjęte na jej podstawie.